

Houden we het droog?

Analyse van Henk: het Laag tussen Zweden en IJsland werkt samen met een Laag ten Westen van Ierland en voert strijd met het Hoog boven Rusland. Volgens de barometer daalt de luchtdruk geleidelijk, het lijkt er dus op dat de depressies het winnen van de pressie. Samen zorgen de L's voor een Westelijke, later op de middag misschien een WNW wind in onze streken. Geen harde wind, 2, soms 3 Bft. In deze stroming wordt een koufront meegevoerd dat later op de middag boven onze molen overdrijft. Regen! Later op de avond - wij zijn dan al lang weer thuis - klaart het op. Het is dus zaak snel op te zeilen om nog wat in de zon te kunnen kijken naar het slingeren van de molen, voor we, denkkelijk in de regen, afzeilen. Oppassen voor valwinden.

Het KNMI vindt er dit van: zaterdagmorgen lossen eventuele mistbanken snel op en zijn er perioden met zon. In de middag is er in de noordelijke helft van het land vrij veel bewolking en kan er soms wat lichte regen vallen. De maximumtemperaturen lopen uiteen van 18°C op de Wadden tot 23°C in het zuidoosten. De westenwind is matig, in het noordelijk kustgebied eerst vrij krachtig. (Bron: KNMI)

Vragen over het huiswerk

Lezen H7: 7.4 t/m 7.5.3.f (oud en nieuw)

1. Welke zeilvoering kunnen we vandaag toepassen belast en onbelast?
2. Welk niet-dierlijk smeermiddel dat men wel gebruikt bij glijkruierwerken kan plakkerig worden en wat kun je daar dan aan doen?
3. Hoe vaak moet je het kruierwerk van de molen van de Groote Polder smeren?
4. Er wordt een zware Westerstorm verwacht. Welke voorzorgsmaatregelen treft de molenaar?
5. Je bent de molenaar van een molen met zelfzwichting. Stel dat je maar één van de bovengenoemde maatregelen mag treffen, welke zou je dan kiezen?
6. Geef aan hoe het er uit ziet als de molen "overhek" wordt gezet.
7. In welk seizoen zette men poldermolens overhek en waarom?
8. In welke stand hoor je de molen van de Groote Polder weg te zetten?
9. Is het een goed idee om de munnik in te vetten?
10. Waarmee smeert je de taats, waarmee de tap?
11. Je denkt dat de tap heet loopt. Je haalt de neuten uit en bekijkt deze. Hoe kun je zien of ze inderdaad heet zijn gelopen?
12. In een stoffige molen moet je de taats vaak smeren omdat de taatspot vol met stof komt te zitten. Hoe krijg je de taatspot schoon voor je gaat smeren?
13. Wat zou je kunnen doen om te zorgen dat je in een stoffige molen minder vaak de taatspot moet reinigen en smeren?
14. Hoe is de vijzel van de molen van de Groote Polder gelagerd?
15. Ken je nog een andere manier om een vijzel te lagere?
16. Je hebt je bliksemafleider in onderhoud gehad. Nu moet hij weer worden aangelegd. Hoe doe je dat?
17. Je staat bij een molen met bovenaan het molenhuis een dunne metalen kuip. Hoe smeert je bij zo'n molen het kruierwerk?
18. Je ziet bij een afgezeilde molen alleen de top van het gevluht, de rest is aan je zicht onttrokken door een bosje. Een collega molenaar zegt dat die molen in de vreugd staat. Maar je kunt niet zien of je voor of achter tegen het gevluht aankijkt.. hoe zie je toch dat hij gelijk heeft?

Antwoorden bij de vragen over het huiswerk

Lezen H7: 7.4 t/m 7.5.3.f (oud en nieuw)

1. Welke zeilvoering kunnen we vandaag toepassen belast en onbelast?
Onbelast 4 halve. Belast 4 volle, maar of we dan kunnen malen valt nog maar te bezien.
2. Welk niet-dierlijk smeermiddel dat men wel gebruikt bij glijkruierwerken kan plakkerig worden en wat kun je daar dan aan doen?
Groene of gele zeep. Men gebruikte dat wel voor het smeren van neuten- of voeghoutenkruierwerken en de zetels van standerd- en wipmolens. De zeep wordt echter op den duur plakkerig door uitdroging wat het kruien sterk bemoeilijkt. Sprenkelen met wat water heft dit nadeel weer op.
3. Hoe vaak moet je het kruiwerk van de molen van de Groote Polder smeren?
In principe dient het kruiwerk zo vaak als nodig is te worden gesmeerd. Een schuifkruiwerk moet bij regelmatig gebruik wekelijks of maandelijks gesmeerd worden. Je moet je naam met een nagel in de reuzel kunnen schrijven.
4. Er wordt een zware Westerstorm verwacht. Welke voorzorgsmaatregelen treft de molenaar?
Verwijder alle steek- of stormborden. Krui de molen op de wind. Breng een extra roedeketting aan. Stut het bovenwiel.
5. Je bent de molenaar van een molen met zelfzwiching. Stel dat je maar één van de bovengenoemde maatregelen mag treffen, welke zou je dan kiezen?
Krui de molen ten minste recht op de wind.
6. Geef aan hoe het er uit ziet als de molen "overhek" wordt gezet.
Het gevlucht van de molen ziet er op afstand dan uit als de letter X.
7. In welk seizoen zette men poldermolens overhek en waarom?
Men deed dat vroeger gedurende de zomermaanden. Dan was het voldoende droog en hoefde de molen niet malen. De zeilen nam men af, liet ze zonodig repareren en borg ze op. Het overhek zetten deed men omdat men dacht dat het de kans op blikseminslag kleiner maakte. Verder liep het water dan goed af van het (toen nog volledig houten) gevlucht, wat rot voorkwam. Ook bogen de roeden dan minder door (doorhangen).
8. In welke stand hoor je de molen van de Groote Polder weg te zetten?
Een klein beetje komend ("beetje in de vreugd"). Dit om het regenwater goed af te laten lopen.
9. Is het een goed idee om de munnik in te vetten?
Ja. Ketting of staalkabel gaan daardoor minder snel dubbel en de opgewonden delen er van beschadigen elkaar minder. De staalkabel beschermt men tegen roest met watervast multi-purposevet.

10. Waarmee smeert je de taats, waarmee de tap?
De tap smeert je met een likje reuzel. Hij heeft weinig vet. Je kunt voor het draaien met een stokje de reuzel wat aandrukken. De taats smeert je door de pot waarin hij draait (de taatspot) deels te vullen met lijnolie of motorolie.
11. Je denkt dat de tap heet loopt. Je haalt de neuten uit en bekijkt deze. Hoe kun je zien of ze inderdaad heet zijn gelopen?
Een zwart tot blauw aangelopen slijtoppervlak duidt op heetlopen van de tap.
12. In een stoffige molen moet je de taats vaak smeren omdat de taatspot vol met stof komt te zitten. Hoe krijg je de taatspot schoon voor je gaat smeren?
Je reinigt de pot met petroleum.
13. Wat zou je kunnen doen om te zorgen dat je in een stoffige molen minder vaak de taatspot moet reinigen en smeren?
De levensduur van de olie is aanmerkelijk te verlengen door rond de taats een nauwsluitend stuk leer aan te brengen dat de taatspot afdekt.
14. Hoe is de vijzel van de molen van de Groote Polder gelagerd?
De MvdGP heeft een halssteen waar de vijzelbalk aan de bovenkant in draait. De houten vijzelbalk heeft daartoe metalen schenen. Aan de waterzijde is de molen in een pot gelagerd, die gesmeerd wordt met vet uit een Staufferpot.
15. Ken je nog een andere manier om een vijzel te lagere?
Dan draait hij ook bovenaan met een tap in een pot die onder de onderbonkelaar in het kalf daaronder is bevestigd.
Zie <https://www.slideshare.net/keesvanger/as-en-lagering-presentation> (slide 58).
16. Je hebt je bliksemafleider in onderhoud gehad. Nu moet hij weer worden aangelegd. Hoe doe je dat?
Eerst maak je hem aan de ringleiding vast. Daarmee is hij geaard. Nu hou je de kabel bij de rubberen mantel vast en tikt met de klem op de aardingsbeugel op de roede. Zo voer je een eventueel opgebouwde statische lading af. Zo'n lading kan ontstaan door naderend onweer of een dag draaien bij droog en warm weer. Dan maak je de kabel vast aan de roede.
17. Je staat bij een molen met bovenaan het molenhuis een dunne metalen kuip. Hoe smeert je bij zo'n molen het kruiwerk?
Het gaat om een molen met Engels kruiwerk. Je zorgt er voor dat de boel goed schoon blijft en smeert hoogstens de asjes met een drupje olie.
18. Je ziet bij een afgezeilde molen alleen de top van het gevluht, de rest is aan je zicht onttrokken door een bosje. Een collega molenaar zegt dat die molen in de vreugd staat. Maar je kunt niet zien of je voor of achter tegen het gevluht aankijkt.. hoe zie je toch dat hij gelijk heeft?
Bij een draaiend gevluht komen eerst de windborden, dan de roe en dan het hekwerk. **Het hekwerk volgt altijd de roe.** Staat de molen zo dat de roe nog niet op het hoogste punt is gekomen (dus: onderweg naar dat hoogste punt) staat de molen in de vreugd.

